

MEL I

SUCRE

bolletí
de l' O.C.B.
a sant joan

n^o

7

ús intern pels socis

NOTÍCIES LOCALS

LES BENEIDES DE SANT ANTONI enguany varen esser més animades que els altres anys. Comptaren amb la participació de molts de ninets i ninetes anant a beneir els seus animallets, donant simpatia i tendresa a la festa. Per altra part els adults també mostraren la devoció cap a la festa beneint les carroces, que representaren temes més o manco acostats a la realitat santjoanera, i que no deixaren de produir les corresponents polèmiques. Tot fa festa.

=====

L'HOMILIA del dia de Sant Antoni, realitzada pel Rector de Montuïri D. Bartomeu Tauler, segons el meu punt de vista fou una lliçó digna a tenir en compte per a tots els pagesos de Sant Joan. Vegent el que representa la figura de Sant Antoni, D. Bartomeu aprofità l'avi-nentesa per convidar als pagesos a la Unió i Cooperació mútues, tan necessari en aquests moments.

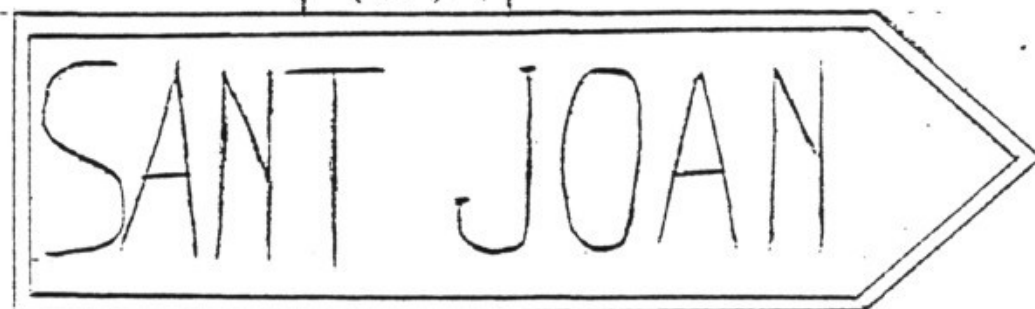
=====

EL CLUB ESPORTIU SANT JOAN ha començat l'any amb el que es diu "bon peu", al haver conseguit una cosa que fa dos anys que cercava: Puntuar dins un camp extern; no pareix res, però en realitat injecta una gran dosi de ànims als nostros jugadors que tant l'han de menester i que tant fan per l'esport al nostre poble.

=====

EL MES DE GENER també he estat un mes molt mogut pels pintors del poble. Crec que més de 4 pics han hagut de sortir en estat d'emergència per rectificar els indicadors del nom del poble i posar-los en "La Lengua Del Imperio". Per favor, senyors, això ja ha passat a la història.

francesc x. moratinos jaume

Sobre races autòctones.

Abans de seguir endavant, voldria disculpar-me per no presentar-vos fotos, retalls o dibuixos i així poder entendre millor els animals; per això us citaré un parell d'informacions sobre aquest tema:

-a la revista Mallorca Pagesa, nº 6 si no veig errat, hi ha un informe de la comissió tècnica, on es parla de la sèria problemàtica que pateixen les nostres races. També hi ha anuncis de que un grup de manescals cerquen espècies a fi de que no desapareixin. Hi ha també un article sobre ovelles mallorquines.

-a la revista Mallorca Socialista, nº 30 i alguna anterior hi ha uns articles signats per Joan Adrover on parla de la regressió sufrida per les esmentades races. Hi ha fotos (dues).

-al Die Balearen de L'Arxiduc Lluís Salvador, al tom I de Mallorca Agrícola hi ha una explicació senzilla de races mallorquines amb dibuixos molt ben trets. Val la pena, insisteisc, mirar-ho.

Ara, tot seguit, seguiré amb les breus exposicions parlant de les ovelles mallorquines. L'Arxiduc ens diu que n'hi ha de quatre castes:

- ovella de muntanya
- ovella d'Artà
- ovella de raça merina
- ovella de llana borda

Sé, les que tenen relativa (dic relativa ja que totes en tenen) importància són les dues primeres i que després ha passat a una creuament sortint la que esvdiu ovella mallorquina. Cal dir que les ovelles de Son Torrella, així les anomenen, eren més petites i de llana més curta, però eren més rentables al cap d'any que les d'Artà.

Del creuament sortí una ovella de cama curta, orelles planes; la llana era reülle i pel cap no en tenen, el nas era recte.

per Miquel Comany Florit.

Carta oberta a l'article

SERVEIX PER RES

Al nombre 3 d'aquesta revista sortia un article amb el títol: "Serveix per res?".

El contingut de l'article quedava plasmat en el títol, un simple interrogant que no arribava a cap conclusió concreta.

Aquesta carta oberta és una resposta afirmativa a aquest interrogant que quedava "a l'aire", ja que si no serveix per res, més valdria perdre el temps en altres coses.

No és una resposta afirmativa per excusar el motiu de la revista, sinó que el procés és l'invers, és a dir, abans de col·laborar ja havia plantejat el cas.

El nostre amic Morey exposava que no serveix fer articles o, més ben dit, que fem articles perquè tenim ganes de fer-ne sota l'excusa que cumplim el deure d'ajudar als altres. Amb això que no ens hem d'aficar amb el proïsme estic d'acord, com també estic d'acord, ~~per~~ també estic d'acord que ens agrada escriure. I clar!, si no ens agradàs no ho faríem (seria el mateix cas que una persona que estudia la carrera de piano i no li agrada la música, quina barbaritat!). Amb el que discrep és que no descriu clarament la finalitat d'aquest bolletí: difondre i fomentar la cultura del poble de Sant Joan. En canvi ho diu clar a l'article que posa:

"Una revista a Sant Joan hauria de tractar aspectes molt variats, referents sobretot a coses com: cultius de plantes i arbres fruitals, demografia, història, serveis, ajuntament, escola,... i qualsevol altre problema relacionat amb el poble".

És a dir, una revista d'investigació (per millorar els coneixements sobre el poble de Sant Joan) i de divulgació (donar-los a co-

néixer). Que reflecti la realitat del poble i la manera de pensar dels seus habitants.

Però, amb tot això que he dit, encara no he justificat el motiu si no explic si la cultura serveix o no serveix.

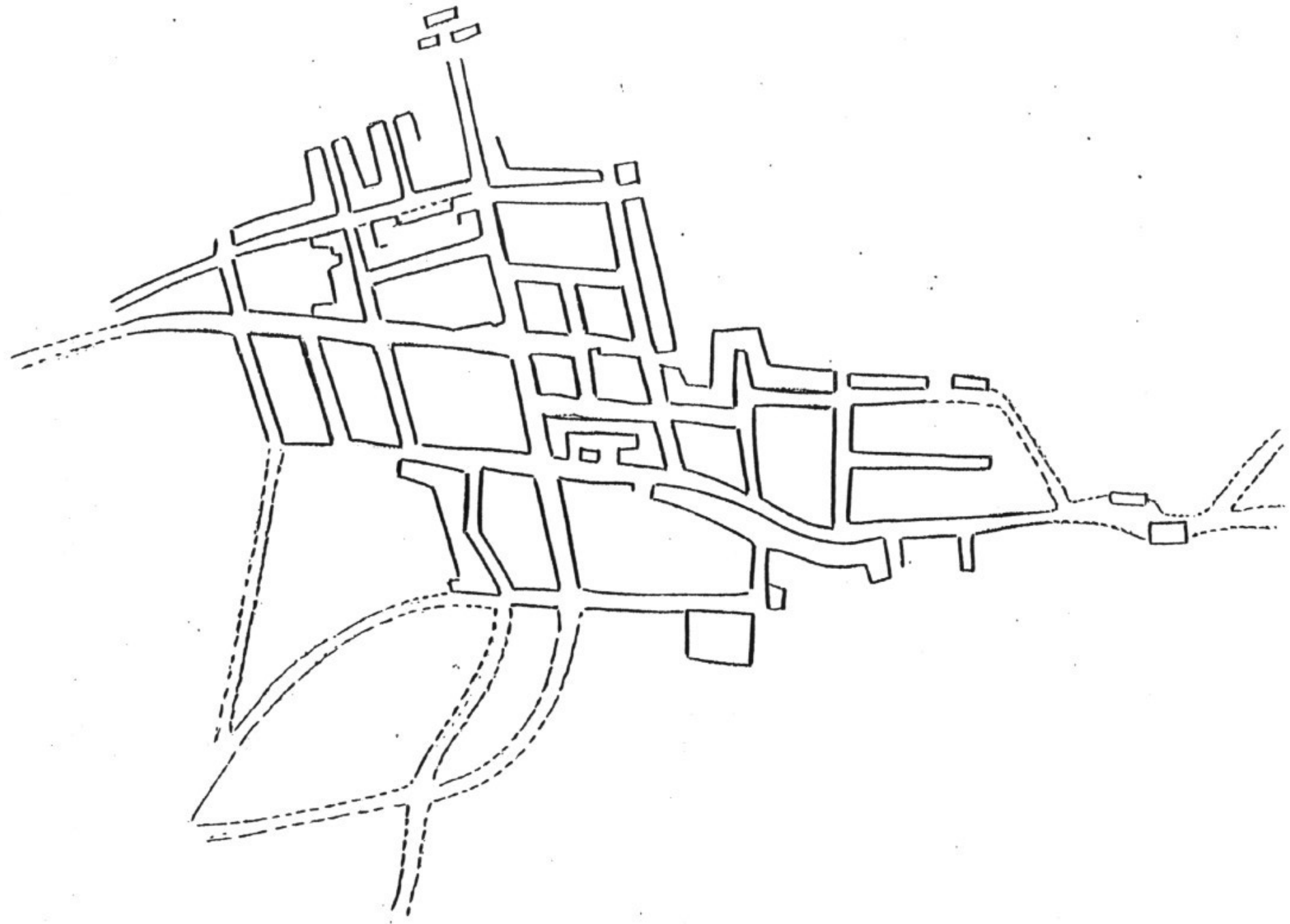
Per una part tenim que la cultura és un mitjà de formació de cada persona. Per una altra part, tots els terrenys en què es mou la persona (cívica, familiar, física, professional) estan influenciats per la cultura. I cal assenyalar que en l'aspecte professional és a on podem fer produir més rèdit a la cultura. Quan deim que en un país els serveis públics no funcionen bé, o que metges i funcionaris públics exerceixen en deshonestat, emitim consideracions desfavorables per la seva cultura.

Resulta evident, que la cultura és com un eix bàsic en el qual es mou un país.

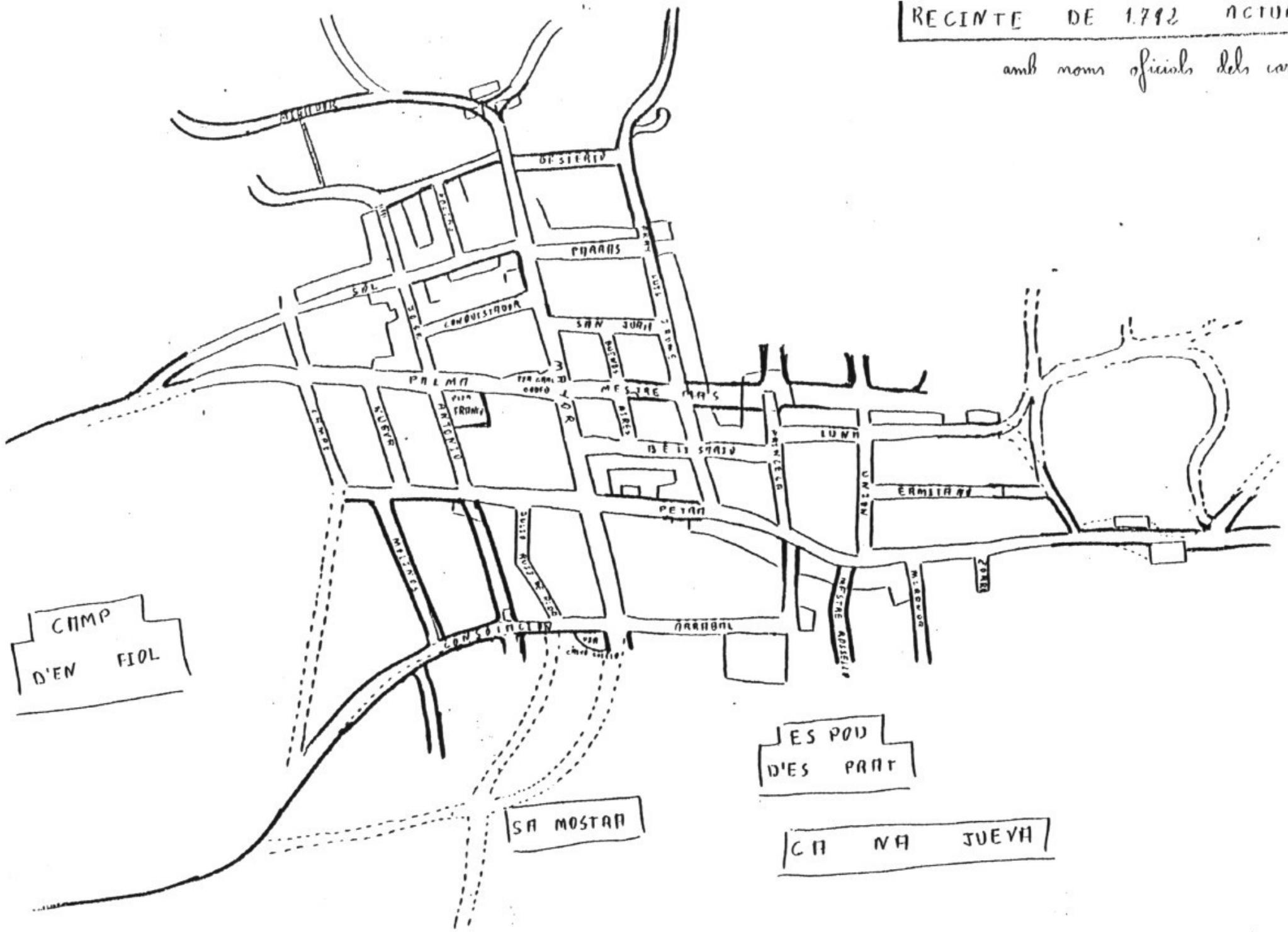
COSME NIGORRA

RECINTE DE SAINT JOHN A 1792

RECINTE DE 1792 ACTUALITZAT

amb noms oficials dels carrers

— modificaciones al
recinto antiguo
- - - establecimiento de
l' "enseñe"
— establecimiento del
camp

EL XEREMIER

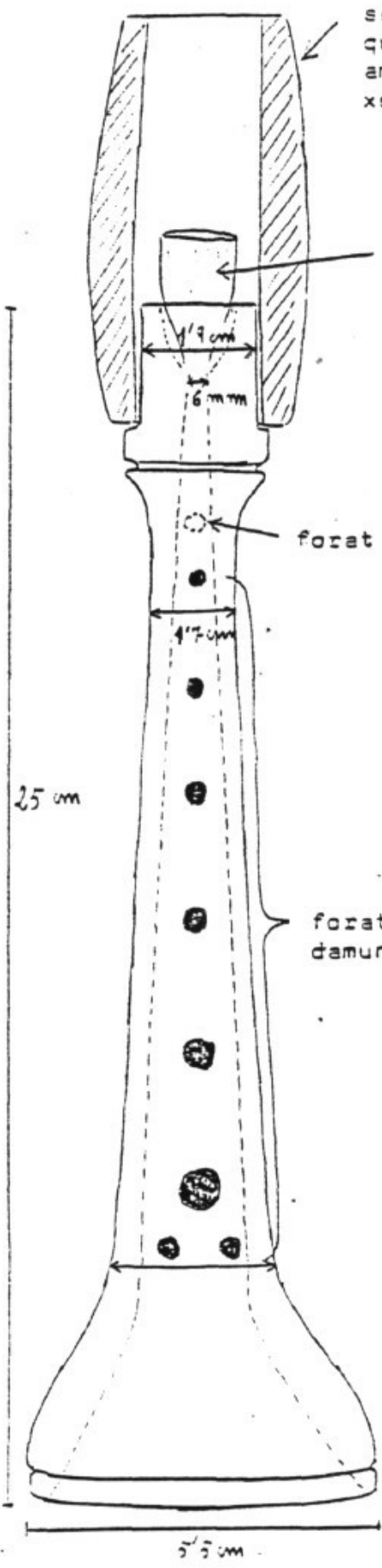
pag- 7

Els colors dominants en el conjunt vestimenta- instruments són el negre (color de la mort) i el vermell (color de la vida)

Solien esser xeremiers els parellers de les possessions. Hi havia rivalitats, sobretot si el parellar major no era el millor sonador de la possessió.

EL GRALL

secció de la peça que junta el grall amb un braç de les xeremies

canyeta

1.9 cm
6 mm

forat d'abaix

1.7 cm

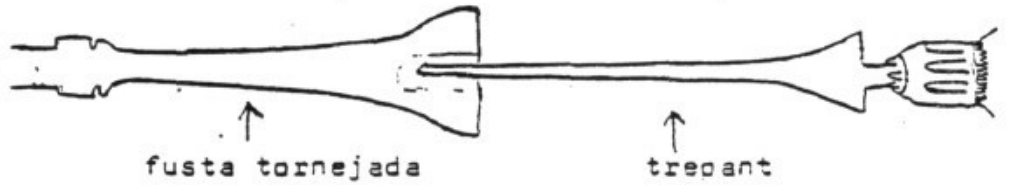
forats de damunt

25 cm

5.5 cm

FORAT DEL GRALL

Es fa amb un trepant aposta per ell

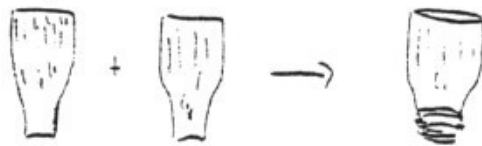

fusta tornejada

trepant

LA CANYETA

És la que fa sonar el grall.
Són dues llaminetes de canya molt juntes que quan passa l'aire es posen a vibrar.

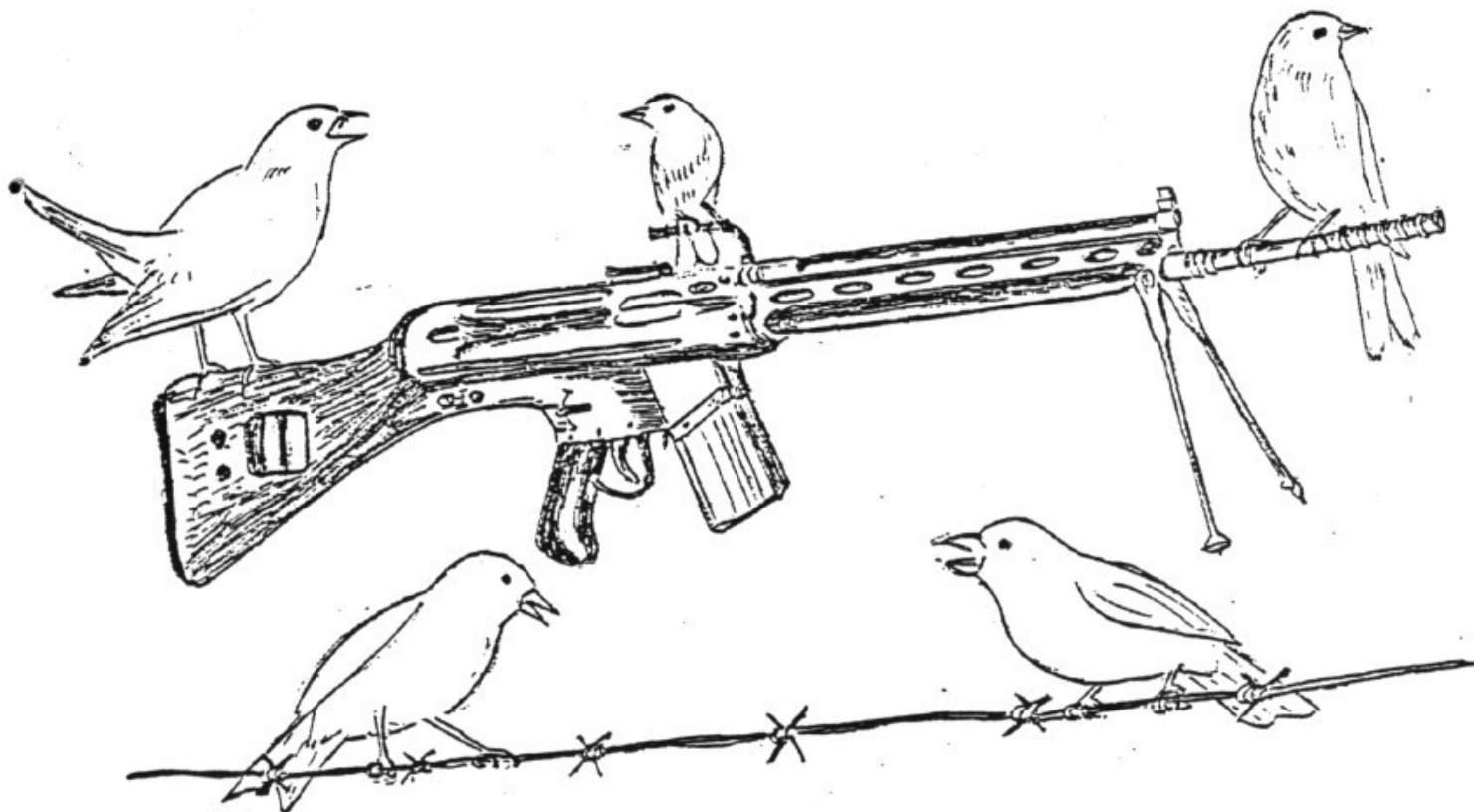
Per fer sonar les xeremies s'ha de controlar la pressió de l'aire que surt de dintre el sac amb moviments del colze on les xeremies hi estan col·locades.

Les dimensions i forma exterior del grall són aproximades a les d'aquest esquema.

El grall ha de fer el mateix to que el fubiol, una octava més agut.

Se li dona el nom de grall pel so estrident que fa.

----- forat interior

Dia sis de gener d'aquest any morí a un hospital de Murcia, Giusseppe Lanza del Vasto. Tenia vuitanta anys i havia estat el fundador de la comunitat anomenada del Arca a França.

Deixeble de Gandhi (que alliberà a la Índia de l'invasor sense derramar cap gota de sang), aquest li posà per nom Shentides que vol dir "servidor de la Pau".

Lluità quasi tota la seva vida per combatre la injustícia i cercant la veritat, emprant com única arma la no-violència activa.

I amb mateixes paraules seves i de sempre dic que

"..... hi ha un temps per cantar i un per plorar,
un per treballar i un per descansar
temps per aprendre i temps per ensenyar,
temos per xerrar i temps per escoltar,
un temps per viure i un temps per morir"

joan morey company.

Recollit aquest material a un fogueró per Sant Antoni

Un altre any nou ja vé
estam al començament
i aquest al.lot encara no té
dos dits de coneixement.

Dos Miquels a la vila hi ha
que una mateixa al.lota ensumen
per això tots dos s'han deixat
la retallada barba que duen.

Es raves se fan a l'horta
i ses pastenagues també,
jo no sé xerrar en foraster
perque som nat a Mallorca.

L'amo, si sou de Sineu
sou de sa banda de LLuc
si teniu es cul pelut
el teniu germà des meu.

Tot el vespre hem passat
fent glozes i contarelles
mentre un altre ses femelles
mos pren aquí al costat.

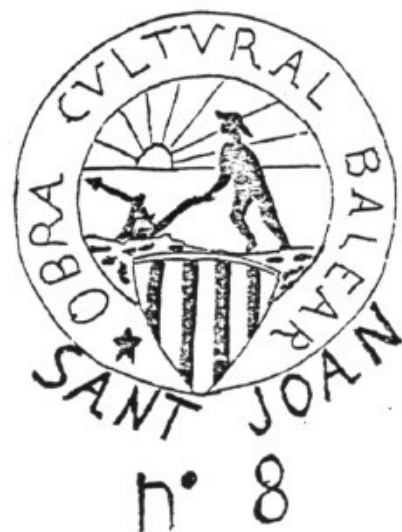
Sant Antoni està trist
li ha pegat amb plorera
perqué ha vengut es permís
d'urbanitzar sa Dragonera.

A Ciutat, ciutadans,
i a ca nostra santjoaners
noltros som els hortolans
i els mos donen es dotbés.

Un dia en mig de la plaça
es batle perdé es cervell
i ara du baix des capell
un bon troç de carabassa.

MEL: SUCCRE

Girant fulla hi trobareu:

- un aplec de gloses fetes per Na Bàrbara Mates Sastre.
- la presentació d'una altra raça autòctona: la gallina per Miquel Company Florit.
- notícies locals per Francesc X. Moratinos.
- torvmba, títol d'una poesia que ens fa Joan Morey Company.
- Emmanuel 0° centigraus a càrrec de Miquel Bauçà Bonet.
- s'ase i els fiols, diferents seccions de les xeremies, altre article de Joan Morey Company.

MEL I SUCRE, n.º 8

butlletí informatiu de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan, per als socis.

La portada còrrer a càrrec de Miquel Bauçà Bonet representant les festes dels darrers dies.

Pel millor desenvolupament de l'equip de treball, tothom qui vulgui col.laborar amb articles que faci de veure a algun dels seus membres.

Es convoca als socis a l'assemblea ordinària que tindrà lloc el proper dissabte, dia 7. Entre el ordre del dia hi haurà: repàs al estat de comptes.

activitats diverses
punts sobre la revista
sobre els carrers de la vila.

Esperam la vostra assistència.

Temps de carnaval

S'acosten es darrers dies
o més ben dit són aquí,
que bé si podem tenir
per sonar unes xeremies.

I una ximbomba millor
que ronca i fa rup a rup
i una botella de suc
d'aquell que fa bon olor.

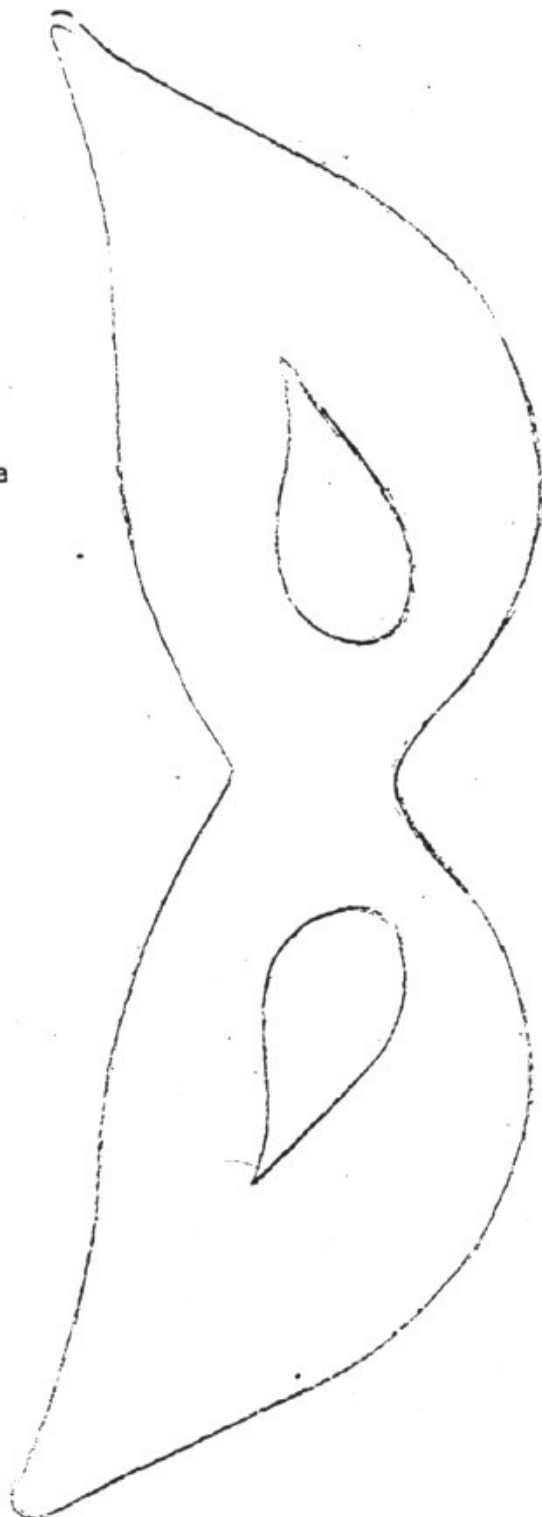
I de rua falta gent
ja ho crec, hem d'anar de gresca
i si tenim massa fresca
pegarem a s'aigo ardent.

Contents nos hem de posar
per riure uns bons desfressats
i si anam un poc abeurats
tendrem molt més bon cantar.

Anant a fer una volteta
pugem cap al molí
veurem que ho és guapo i fi
voltarem per s'esqueleta.

I en .esser a baix contarem
cantant en bon mallorquí
cançons que van en bon fi
tot lo demás ja ho vorem.

En esser a sa plaça nova
asseguts a un pradís
allà hi podem fer les sis
esmolant-mos sa garrova,.

Sobre races autòctones.

A una revista pagesa de finals de segle passat i principis d'aquest hi ha un article sobre la possible existència d'una raça mallorquina de gallines (El pagès mallorquí, revista bilingüe de 1899-1904). També tenim del testimoni de L'Arxiduc Lluís Salvador, la seguretat d'una vertadera raça autòctona.

Amb aquestes hipòtesis podem determinar una elemental divisió d'aquesta raça:

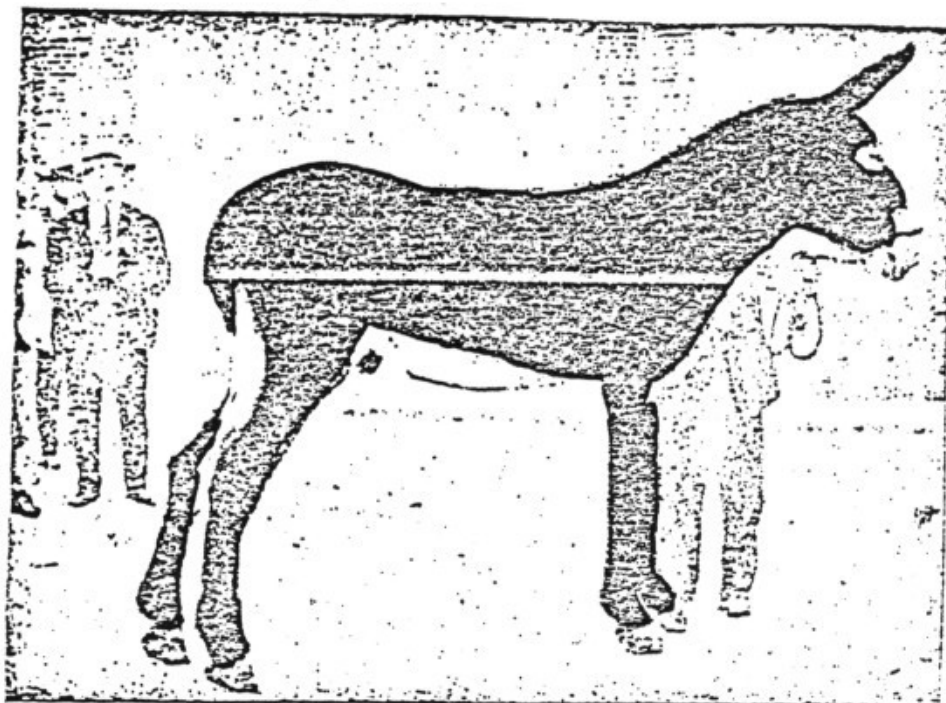
-raça ordinària, que fan uns ous mitjancers. Els galls són grossos i tenen una bona cresta, uns bons potons, el bec corvat. Abunden al Pla.

-de raça grossa: fan els ous grossos (de vegades amb dos blancs). Al contrari dels anteriors tenen la cresta petita i són de color roguenc. Solament n'hi havia devers Porreres.

-raça muntanyenca, era petita i negra. Els galls cantaven molt.

-raça nana, fan els ous grossos. De físic tenen les cames curtes i el cos gros, la cresta és regular i les plomes de la coua són belles. Els galls tenen les cames curtes i el cos molt gros.

Hi ha que dir que la gallina s'ha extingit quasi totalment, més ben dit, avui tot són gallines importades.

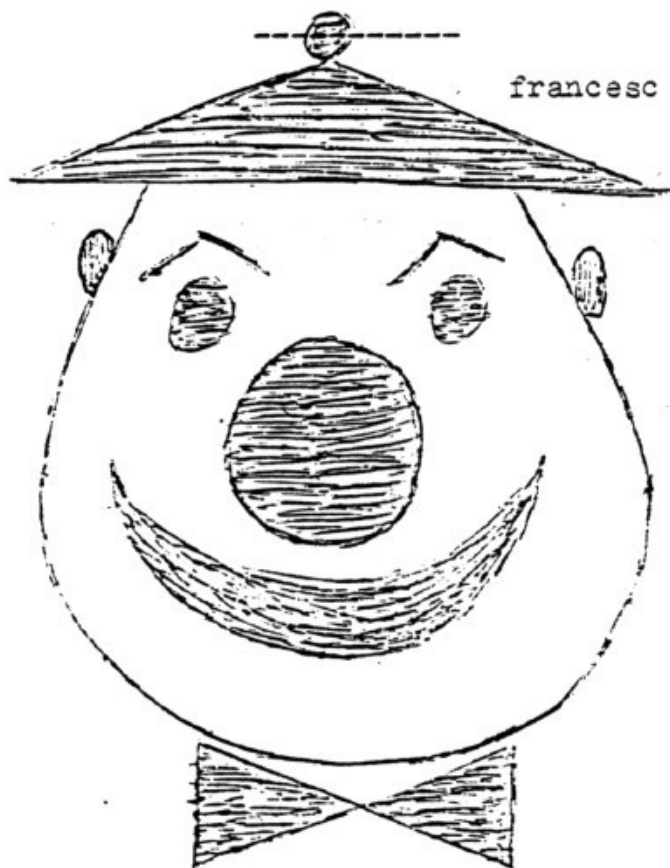

- NOTÍCIES LOCALS -

--PLAÇA NOVA, PLAÇA NOVA: Un grup de santjoaners nacionalistes varen canviar el nom a la plaça de la placa General Franco, superposant a aquesta una amb el seu nom popular de Plaça Nova, encapçalada amb la senyera. Un dia més tard, va ser llevada per ordre municipal.

--NEU!: Com si fos per commemorar el 25 aniversari de S'any de sa neu, a tota Mallorca han arribat uns centímetres de neu. Per unes hores el paisatge mallorquí, i concretament el santjoaner ha tengut una fesomia nova i poc corrent.

--ARRIBEN LES CARNESTOLTES, i es senyal de que també arriba la quaresma. Antany, per a la majoria de gent aquests quaranta dies significaven un període de reflexió i preparació espiritual, durant el qual no es podia abusar massa del menjar, etc. etc. i per això se fixaven els "Darrers Dies" que corresponien als dies d'abans de la quaresma, en que la gent sortia als carrers, se disfressava, se divertia, feia bulla. Actualment s'ha perduda aquesta tradició a molts de llocs, com si no agradàs divertir-se; molta de gent està contenta si pot quedar davant la televisió: es ben hora de participar, de reaccionar, de fer festa, de reviure coses autèntiques i populars que ens facin viure i disfrutar.

francesc x. moratinos jaume

T O R V M B A :

ENTRE DGS MCNS

Som mascarats,
darrera portes o
vestits, amagats,

que parèixem
gats espantats
caminant cercant
els petits forats
de les portasses
de la veritat,
però com al.lots,
que aguantant
fressots i caparrots
els dies de festa,
quedam' assustats,
volem, volem, volem...

EMANUEL O2 CENTIGRAUS

L'amor avui no es estimar-se
no, no avui ja no és això
avui és apreciar-se
i com més, doncs, molt millor

Dona materialista
mala puta consagrada
que per poder esser honrada
t'aprofites dels demés

El teu nom de serrent
correspon al teu treball:
bona cara per davant
i darrera la riella

Adéu et dic adéu
fuig lluny de mi bèstia animada
jo també he estat presa arafada
per les teves malaides reds-88

Adéu et dic adéu
no vull, no amb tu ballar
som un pobre purità
que creu amb la maldició eterna

-88 xerxes.

BANYES

Dona tu te'n vas riure de mi
ara diguem el per què
si jo t'estimava
com mai he estimat

Tu hem girares l'esquena
per anar-te amb un altre
deixant-me, a mi, tot sol

Em destroçares el meu cor
em despreciarès per esser qui som
avui avui

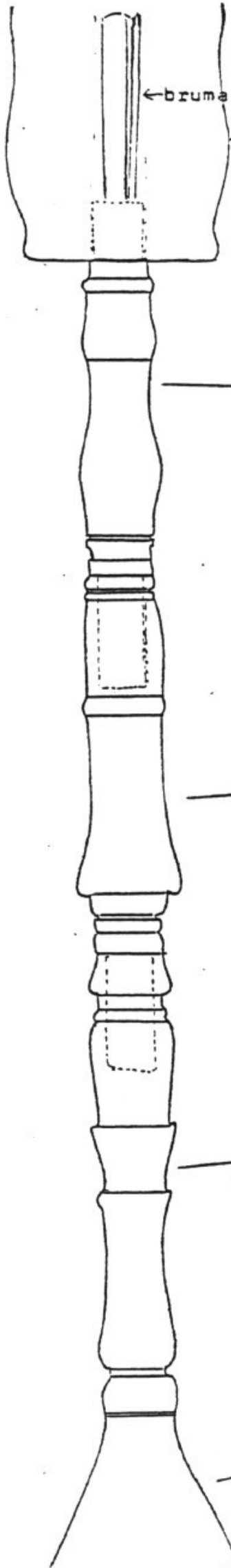
Em donares creu per espines
que estan afixades damunt el meu pit
com lluentes espeses del matí

Se bé, se bé que tu em diràs
que no ets l'única dona d'aquest món
més així és per a mi

T'estimava i t'estim
i crec que sempre i per sempre t'estimaré
a aquest i a l'altre món

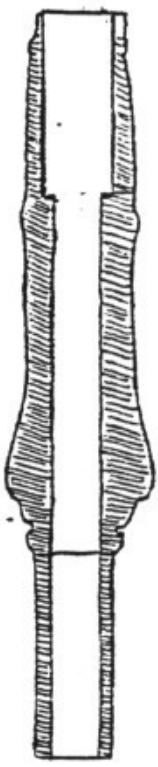
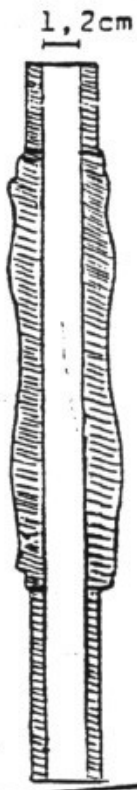
S'ASE (trompa llarga)

←bruma

←peça que junta les trompes al coll de les xeremies

SECCIÓ DE LES PECES

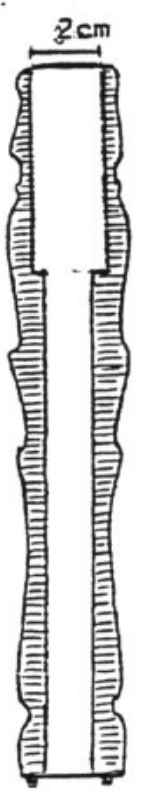
bruma →

està feta amb una canyeta

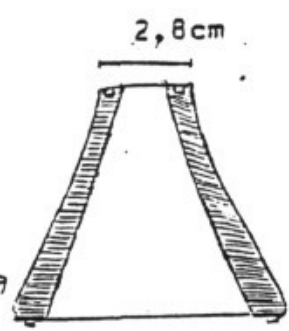
20cm

6cm

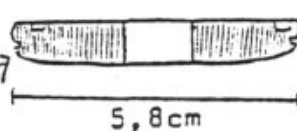

22,5cm

El adorns exteriors es fan de diferent manera segons el gust de cada un.

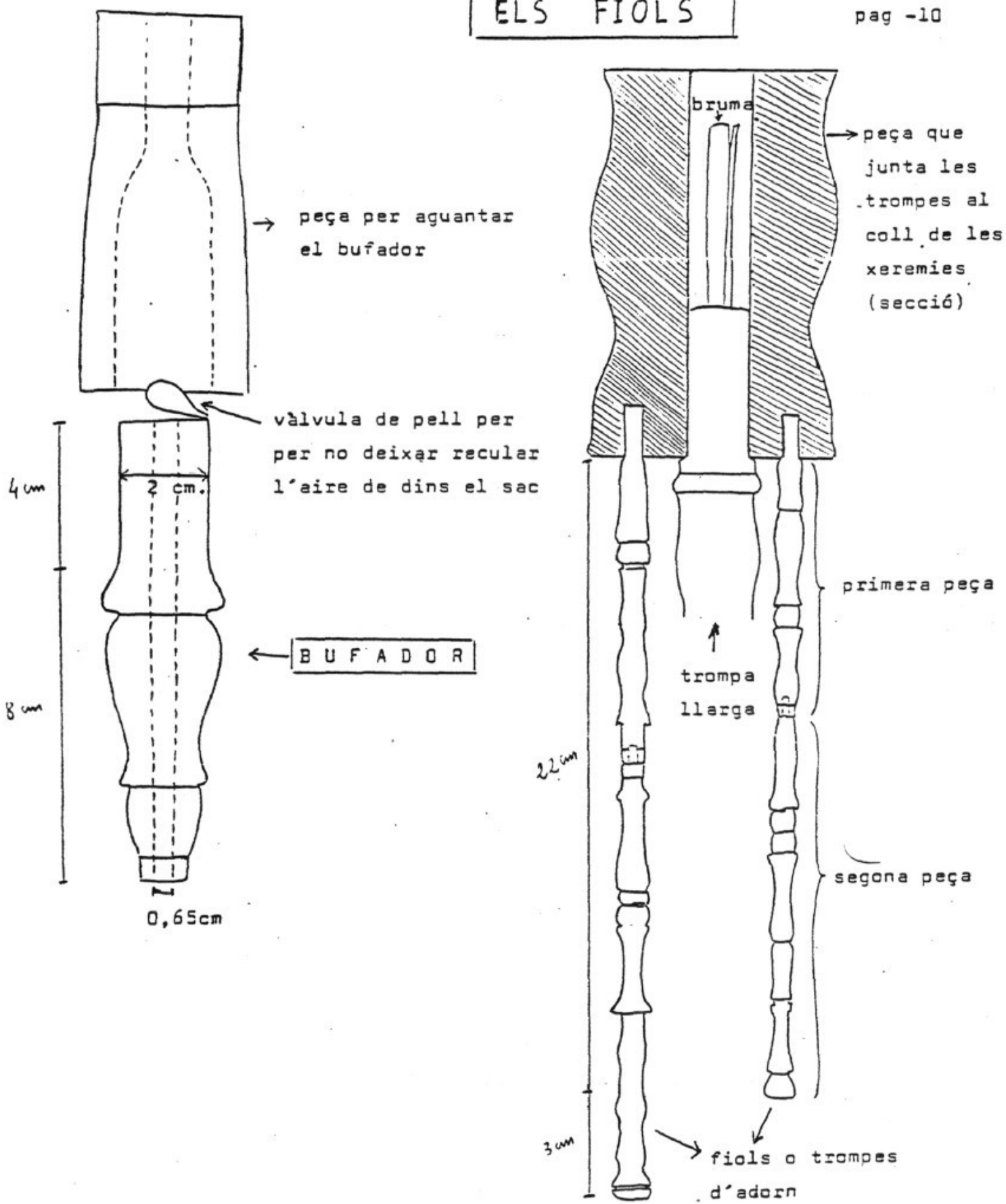
6cm

0,8cm

5,8cm

ELS FIOLS

Aquestes trompes no fan cap renou a les xeremies mallorquines, si bé arreu del món hi ha altres tipus de xeremia que té més d'una trompa que fa renou.